

N E M Z E T I T Á R S A L K O D Ó

Junius 13dik napján 1837.

T A R K Ó

Székely monda.

A' tündér világ noha eltűnt, sok szépet, sok tanuságost hagyott a' népmondákban az utóbbkorra. A' tündérek mint levegői lények nem lévén a' föld egy részéhez kötve, most meredek sziklákon tüntették elő lakjaikat; majd egy áthathatatlan erdei sűrűbe rózsá kalibát varázsoltak magoknak; néha folyókat zuhogtattak alá roppant magosságú egyenes szirtokról, 's az ily víz esés tükre megett lakoztak; semmi alkalmatlan szomszédot nem szenvedhetvén, boldog kények szerént változtaták lakásokat.

Tarkó egy nevezetes volt közöttök! Több kalandjai közül egy népmondát ragadott ki az átadás a' feledékenység sötét örvényéből. Egy szerencsétlen szerelmének két gyümölcseivel, *M a r o s* és *Ó l t t a l* azon havasok roppant tetején lakott több évek óta, melyek aljában ma a' lapályos Gyergyó diszlik. Hogy mennyi időig? megmondani a' rege nem tudja; mert a' tündérek idejében még a' lőcsei időnapár nem nyomtatott. Csendességét nem háborította a' fejsze élettől földre terült izmos fenyő sohajtó lezuhanása; a' fűrész malmok, egyedüli élet szerei most

annyi jó, de szegény munkás székelyeknek, nem háborgatták iszonyu csikorgással a' sudaros tönköket; szóval ő bekében magánosan, 's ha lehet mondani megelegetten élt.

Fájt azonban anyai szívének az, hogy leányai együtt nem egyezhettek. Maros első szülötti igazánál fogva, mindenben első akart lenni, noha öcscsét Öltat, egyébbel meg nem előzheté, mint csupán ezzel. Ölt sebes, eleven, és tűzlelkű volt. Önerejébe bizva, szüntelen egyedül mívelt, 's nénjének vagy soha sem, vagy igen ritkán engedett. Szerencsétlen két testvér! miért nem értettetek egyet; mert a' meghasonlással megoszlik az erő; kár hogy az egybekötött nyaláb vessző meséje ösmeretlen volt előttetek!!

Komoly gondolatokban ült egykor Tarkórézvára függő erkelyén, szemeit a' lenyugvó nap haldokló búcsu pillantatajn legeltetvén, 's egy mély sohajtás emelkedett fel keble mélyéből. Valyon valami így elenyészett hajdani boldog álma okozta-e sohajtását? vagy a' jövendőbe látó szemei, egy nagy nemzet reggelét, delét, és estvéjét előre látván, azért sohajtott? azt megfejtetlen adta által a' monda a' késő kornak. Leányai is sohajtottak; mert midőn az anya szenved, nem illik vig ábrázat a' gyermekekhez. Most az érzékeny Maros megszóllalt, 's komoly anyjától, az elreppent sohajtás okát tudakozta.

A' jó szívű anya egy fél mosolylyal nézett a' kérdezőre, 's így felelt: „Két oka vagyon annak, hogy néha ábrázatomon egy egy bánat terül el, mint őszi köd alattunk a' lapályon: egyik az, hogy látom versengésteget, 's látom az ebből következő borongó jövendőteket; a' másik az, hogy atyátoktól elhagyatva, magánosan kénytelenítetem végetlen időmöt számlálni.

A' virgoncz Ölt, anyja nyakára hümorod-

va, most esdeni kezdte, hogy homályos eredetek titkáról, az eddig hallgató anya, az únt fátyolt már valaha vonná fel; hozzá adta kérését az hallgatóbb Maros is, 's ekkor volt, hogy: a' két testvér legelsőbben az egy célra dolgozásban megegyezett.

Az ellágyult Tarkó, sahajtságát ismételé, 's mélyebben mint az elsőt; mert a' fájdalomnak-is nevedő lépcsői vagynak. Gyermekeim! így szólla, magam is érzem, hogy jelen vagyon titkaimba leendő beavattatásoknak ideje. Ti éltek, miut a' rózsabimbók, melyek nem tudják azt, hogy minő harmatnak köszönhetik a' virulást, minő gyökernek az életet. Tudjátok meg tehát azt, hogy felettünk tündérek felett vagyon még egy fő való, jobb, hogy sem azt ezer dicsérő nyelvek is kimagyarázhatnák. Ezen fő való túl a' kezdődő idők szédítő messzény. Látván azt, hogy a' tűz, víz, föld, és légtündérei, együtt örökös viszonyban élnek, határt szaba mindnyájunknak, 's rendet parancsola. Ezen rendnél fogva, atyátok messze, igen messze esett tőlem. Birodalma egy nagy víztömeg, melyet majd, fekete tengernek fog a' késő világ nevezni, vele töltött holdog társalkodásomnak, ti levétek következései, 's a' napfényt, egy órában, de nem egy pillanatban látatok meg. Elválásunk után sokszor esedeztem a' fővalónak azon kegyelméért, hogy atyátokat bár egyszer láthatnám; de fontos okokból megtagadta kérésem; mert nekem osztály részem a' száraz, apátoké pedig a' víz; és személyes vágyakért, az örök rend nem bomolhat fel. Oly jó volt azonban, hogy megvigasztalt azzal, hogy ha ti felnövedetek, megengedi néktek atyátok meglátogatását.

Itt a' szó elnémult ajkain a' jó tündérnek;

mint a' pásztor sípnak visszhangja, a' komoly völgyek öblei között.

A' heves Ólt már kész volt repülni atyja ölelésére, de a' tapasztalt anya megakadályoztatá. Azt sem tudjátok — szólla tovább, hogy merre keressétek őt; nézzetek arra, hol a' nap felkél; ama' kékellő hegyek láncsora megett, azokon túl lakik apátok. Külön erővel oda nem juthattok; de ha ketten egyesültök minden akadályt meggyőzhetek. Folyóvá kell válnotok; a' víz ereje sziklákot hasogat, gátakat ront, 's néha a' szemekből indulva, szíveket is győz. Egyesüljétek tehát, keressétek fel apátokat, áldásom legyen rajtatok! Oh bár szeretnétek is egymást! Minden esetre azonban tudjátok meg azt, hogy ha balra mentek, kevesebb erővel juttok célotokhoz: áldott természetön haladtok; virágok csokolgatják habjaitokat; csácsogó fülmilék köszöntenek éjenként; kevés hegyeken kell áttörnötök; semmi, vagy igen kevés sziklák állnak előttetek; büszkék ugyan, mert aranyat rejtegetnek keblekben, de ugyan azért porlóbbak is, mint a' gránit. Ellenben, ha egyenesen mentek hozzá, — szirtokon kell átrontani; roppant fenyveseket, rengeteg tölgyeseket eliszapolni; kopár hegyeket elsodorni, 's e' mellett utazástokot is éjszakánként, legfennebb a' bérczek üregeiben rejtelkedő baglyok huhogása, vagy a' pütrücskők idétlen énekei mulattatják.

Egymásra néztek a' testvérek, 's tudod-e mit? — így szóllítá meg Maros Óltat, jer kössük egybe erőnket; válaszszuk a' csendesebb utat, 's csak egy sétálás lesz pályánk.

De ha egyesítjük erőnket — felele ere a' nagyra vágyó Ólt, minő név alatt utazunk? mert ha az én nevem alatt, — úgy itt vagyon kézem.

Azt nem tehetem — válaszola Maros, —

mert első szülötti igazom volna megsértve; hanem, jer velem, utazzunk nevem alatt.

Azt én sem teszem — monda Ólt, te restebb vagy, és minden szirt ellen engemet bocsátanál, hogy lomhán követhesd azon utat, melyet én törnék a' sziklák között, 's a' dicsőség még is tiéd lenne.

Gyermekek! gyermekek! közbe szóllott a' jó anya, a' névnél felségesebbnek kell lenni a' célznak!

Jó, jó édes anyám! felele az indulatos Ólt; én nénémet jól ösmérem. Én elég erősnek érzem magamat céloim kivivésére, 's azért vele osztoznival, vagy jobban mondva, neki szolgálója lenni nem akarok. Menyjen ő ott, és úgy, a' hogy neki tetszik, én is tudni fogom a' teendőt.

Fejét csóválta a' messze látó Tarkó, 's egy újszohajtás előzvéen meg szavait, így szóllott: Gyermekeim! szívemet szaggatja versengésetek; ám cselekedjetekek fejetekek szerént; én egyébbel nem segíthetekek rajtatekek, mint csupán azzal, hogy ha folyástetekekben megakadtekek, anyatekek könnyeimebbekek segístekek küldökekek számatekekra. Ha együtt nem akartekek útazni, úgy válaszszatekek magatekeknek külön pályát.

Az érzétekeny Maros megcsókolván anyatekek kezét, bizodalommal mosolygó kékekek szemeitekek anyatekek jára vetetekek, 's lassu hangon szólla: „Anyám édes! én tanácsodon járok, és e' szerént a' kerülöbbekek, de könnyebbekek útatekek választoom; jer velem te is jó öcsém! — ha — egy toppot sem — szavatekekba vágotekek a' büszke, és ön erejét szer felett érző Ólt. Kerülj te a' hol tetszik; lelkekek úgy is félt örökké az akadályotekek, 's ezért az honcsok turást is Atlásnak szoktekek nézni. Én egyedül, és egyenesen megyek. Lelkekek tetre vágy. Szirtetekekot

szaggatok, és atyai csókját nem ösmert nemzönknek, előtted elragadom.

Sükeretlen igyekezett a' gondos anya meg-
egyeztetni szülöttjeit; 's végre mély gondolatok
közt eloszlottak, hogy az útra készületeket te-
hessenek; alig pitymallott, már a' két testvérek
anyjok előtt állottak. Maros sás és szöllő koszo-
ruval fedte fejét, Őlt homlokát búza kalász, és
cser koszorú övedzette. Öltözetjek könnyü és pon-
gyola volt. Anyjok még egyszer kívánta mege-
gyeztatni őket; mind azt, a' mit a' jövendő e-
lőtte tiszta, de halandó előtt ködös tükrében lát-
hatott, elő adta a' süketeknek, de gyümölcsste-
len; végre egy oly érzéssel, a' milyent Kassán-
dra érezhetett akkor, midőn szüleinek, testvérei-
nek, és a' virágzó Illiom millió boldog lakosai-
nak a' szomorú jövendőt felfedezvén ábrándozó
hazugnak kiáltatott ki, varázs pálczáját elővette,
's Marost vele megihletvén, így szólt, „légy
egy csergedező patak, 's nevedj folyóvá.“

A' varázsige bétölt: egy tiszta kristály szí-
nű csermely indúla nyugot felé, nevedvén a'
jó anyának egy bele gördült könyecseppjével.

Nyughatatlan várakozással állott elé Őlt is
's esedezett, hogy anyja a' varázs pálcza hatalmát
vele is éreztetné, mert különben oénje eleibe
kerülend. Kivánsága teljesedett, és egy sebes for-
rás felbuggyant a' sziklából, keletnek eredendő.

Szerencsétlen két testvér! miért nem értet-
tetek egyet; mert a' meghasonlással megoszlik
az erő; kár, hogy az öszve kötött nyaláb vessző
meséje, ösmeretlen volt előttetek!!

A' sebes Őlt gyorsan indult célja felé. A'
köveken átszökdéncselt; meggyőzte a' hegyeket
és ketté szaggatta a' szirtokat. Úti társai előbb
piros tarka pisztrangok voltak; de a' mint ere-
dete helyétől távozott, úgy szaporodtak aggodal-

mai is; mert majd menyihalak akadtak hozzá, 's később ragadozó csukák fogyasztották az elsőket. Megjelent a' harcra is iszonyu szájával, 's mint a' (római) nagy status az apróbbakat, tízenként kezdette nyeldecni a' kisebb társakat.

Eljutott végre azon helyre, hol ma a' Trajanus oszlopa dűledékei állanak 's a' melyet a' maradék veres torónynak nevez. Itt minden erejét öszve szedte, hogy a' szirtokat, bérceket és sziklakot ketté hasogathassa. El is érte célját, de oly hágyattan vergődhetett ki a' tulsó lapályokra, hogy mint egy lézengő beteg, ott már csak lassu, és bizonytalan lépéseket tehetett.

Itt jutottak eszébe messze látó anyjának oktatásai és jövendölései; de fájdalom! későre. Már ott állott, hogy egy büszhödt tóvá váljon, a' midőn nem messze azon síkságtól, melyen későbbre Nicopolis emelte fel fejét, egy lassu zuhogást hallott. Bágadt folyását arra igazítván, egy izmos folyó tünt fel előtte; és mely érzés foglalá el lelkét, midőn nénjének habjait is; azzal öszve elegyedve lenni látá.

Jer hozzám — így szóllitá meg a' most zavaros Maros az elbágadt Óltat. Látom erőd elfogyott a' küzdésben, mint nekem a' hosszú útban; ha együtt nem tudtunk pályázni, enyészszünk legalább együtt el. Nézd ezen nagy folyó a' mely tiszerte messzebb helyről jön mint mi, könnyörült rajtam, 's a' már alig lábadozót magához fogadott, együtt még egy gyámommal, a' kianaak előtte rajtam, mint bódorgó árván könnyörült volt. Ő is atyánkhoz igyekszik, 's fél testvérnek vallja magát hozzánk. Iszonyú vizái és tokjai, megemésztették ugyan társaimat, és jó anyánk országából hozott arany homokjaim fenekére szállottak; de most csendesen viszen magával, 's már atyánk birodalma sincs messze. A'

szegény Őlt hirtelen megfontolta sorsát; 's mit volt tenni? bele zuhogott a' nagyobbba.

Csak hamar elérték atyjokat, az kiterjesztett karokkal fogadta magához a' szegény árvákat, 's annak birodalmába elmerültek, mint egy sohajtás a' véghetelenségbe; vagy, mint a' Saturnus gyermekei az édes atyai karok között.

Szerencsétlen két testvér! miért nem értettek egyet! mert a' meghasonlással oszlik az erő; kár, hogy az öszve kötött nyaláb vessző meséje, ösmeretlen volt előttetek.

Szentgyörgyi Mórícz.

HERCZEG SCHWARZENBERG KÁROLY.

Schwarzenberg Károly krumaui herczeg, austriai tábornagy 1771. apr. 15. született Bécsben. Tizenhét éves korában kezdette meg katonai pályáját. Több jeles tettei nem sokára a' közönség figyelmét reá vonták 's hirtelen emelék egyik szolgálati lépcsőről a' másokra. Két izben vett részt a' török elleni táborozásban. Laudon különös figyelmére méltatá az ifjut, 's az ősz hős előre sejdítette a' magas szerepet mely a' harcz ez ifju fíját egykor várja. S. ezután megszűnés nélkül szolgált azon bosszas háboruban, melyet a' francia revolutio tüze gyújtott, 's mely csak vele együtt alutt ki hamvában. Azon számos hadi tettek közül melyek S. ifjú homlokára babért fűztek, kétségen kívül legfényesebb volt a' chateau-cambresisi ütközetben végben vitt. Akkor 25 esztendős volt és a' Zeschwitz vasasok ezeredese. — Ezen ezereddel 's 12 angol lovas századokkal egy 27,000 emberből álló seregget rendtelenségbe hozott 's tökéletesen megfu-

tántatott. 5000 holtak boríták a' csatamezőt, az ellenséges sereg vezére maga is a' foglyok között volt mint szintén egész fő tiszti kara, 52 ágyuk estek a' győzedelmesek kezébe, 's az erős Landrecy megnyitotta nékiek kapuit. F e r e n c z császár a' csatamezőn tüzte S. melyére a' T h e r e s i a keresztjét. 1796. generálmajor, 1799. tábornagy hadnagy lett 's egy láncsás ezered tulajdonosa. Midőn 1801ben I. Pál halála után Sándor lett az oroszok czárja, S. Pétervárába küldetett az új császárnak az austriai udvar szerencse kívánatit megvinni 's egyszersmind hogy az újabb esetek által némű részben megzavart barátsági viszonyokat a' két császárságok közt ismét helyre állítsa. Az 1805diki háboruban egy osztály vezérlete bízott S.-re Mack generál parancsnoksága alatt. Hijában igyekezett S. ezen generált az ellenséges sereg célja 's irányzata felőli tévelygéséből kivenni; egy oly tévelygésből, mely az Austria hadi történeteiben egyetlenegy ulmi szerencsétlenséget minden szomorú következtelével vonta maga után. Főherczeg Ferdinand látva fegyveres társai elkerülhetetlen sorsát, meghatározta a' lovasság egy részével magának az ellenségen keresztül, mely; az austriaiakat már minden felőlről körül kerítette vala, útat nyitni. — A' fővezérséget a' főherczeg S.-re bizta, ki e' kétségbe esett helyzetben oly munkásságot, félelmetlenséget, 's ügyességet fejtett ki, hogy maga az ellenség is bámulni lenne kénytelen. Ekkor nyerte a' Theresia rend közép keresztjét, jutalmául e' felette nehéz helyzetben kitűtetett bélértésének 's vitézségének. A' háboru hátra lévő részére a' császár S-t maga személye körül kívánta foglalatostkodtatni. — M o r v á b a megérkezve mindent mi csak hatalmában volt meg tett S. hogy az austerlitz-i ütközetet megakadályoztassa,

előre látva annak rossz következéseit. — Egy általában minden elhatározó ütközetet ki akart addig kerülni, míg az egyik oldalról Benningsen generál, a' más oldalról Károly főherczeg sergei meg nem érkeznek. — Az erfurti napon Sándor császár azon kívánságát jelentette ki, miszerént örömet látná ha az austriai követség Pétervárában S-re bizatnék, ki mindjárt a' legelső találkozáásra megnyerte a' császár szeretetét 's becsülését. — S. Oroszországba ment, 's Pétervárában való fogadtatása várakozását feljül multa. Midőn 1809. az ellenségeskedés kitörése Franciaország és Austria között Pétervárába hírül ment, megnehezedett S. helyhezete. Napoleon követje, Caulaincourt hasztalan próbálta kivinni hogy S. vissza küldetessék. Fájdalom, a' regensburgi ütközet szerencsétlen kimenetele, kényszerítette az orosz cabinetet hogy a' francia követ szünet nélküli sürgetéseinek engedjen. S. az austriai sergekhez a' March mezejére a' vagrami ütközet előtt kévéssel érkezett meg, mely ütközetben hősileg részt vett 's a' mely után a' Znaymba való visszavonuláskor a' tartalék serget vezérlette. — Ekkor lett lovasság generáljává. A' bécsi béke után S. Párizsba ment mint követ. — Napoleon kitűnőleg megkülönböztette őtet 's azon tisztelettel viseltetett iránta, melyet S. erőteljes 's nemes lelke öntött beléje, 's valóban nevezetes hogy mind azon számtalan idegenek közül, kik e' rendkívüli emberhez közeledtek, egyetlenegyét sem ajándékozott meg oly mértékben bizodalmaival mint S-et. — Megjegyzésre méltó továbbá hogy egy napon ketten hosszas vitatkozást tartottak Párizs megtámadása 's oltalmazása felett. — Ezen időbe esik Napoleon egybenkelése Maria Louisa főherczeg asszonnyal. Sokáig azon vé-

lemény uralkodott hogy ezen házasságot S. tanácsolta 's hajtotta végre. Semmi sem lehet ennél alaptalanabb. 1812. egy 30,000 főből álló segéd sereg fővezérsége bízott S-re, mely segéd sereget Austria Franciaországok kötelezése nyomán adta. Azon előre látó okosság és ügyesség melylyel e' sereget vezérlette, a' jó rend és fenyték, melyet abban fenntartani tudott, minden ellenkező indulatja mellett a' katonáknak kik nem jó kedvvel csináltak közös ügyet azokkal, kiket oly régtől fogva mint ellenséget tekinteni megszoktak 's végre azon méltóság, melyet a' Napoleontól való függésében is megtartani tudott, szerzették meg néki a' közvéleményben azon kitűnő helyet, melyet azután mindég megtartott.

— Emberek, kik azt hiszik hogy a' valóságos státus férfit alattomos 's machiavelli politica teszi, különös dicsérettel halmozzák S-et, kiről úgy hitték hogy szünetlen Napoleont megcsalni törekedett, 's iránta ez egész háboruban soha hív nem volt. — Mind addig mig egy sereg elején mint vezér állott, azokat kik vele által ellenben állottak nem tekinthette más képpen csak mint ellenséget, 's soha sem is látta őtet senki másképpen cselekedni. — Midőn a' háboru vége felé az oroszokhoz közeledett, a' legnagyobb szolgálatot tévé a' francia seregnek, mert ha nem foglalja vala el a' pultuski állást, a' francziák bizonytalansággal sokkal nagyobb veszteséget szenvednek vala. — Ezen háboru folytában nyerte S. Ferencz császártól a' marschalli pálczát, Napoleont ez iránt kijelentett kívánsága következtében. — 1815. aprilisben S. Párizsba küldetett. „Ön egy szép háborút folytatott“ monda néki Napoleont midőn ismét meglátta, „Ön“ tévé hozzá mosolyogva 's e' szót kétszer ismételé mosolyogva.

Szinte egy időben utazott el Napoleon seregéhez és S. vissza Bécsbe.

Itt kezdődik az ő élete legnevezetesebb időszaka, midőn a' legfontosabb érdekek kezére bizattak 's midőn Európa sorsára elhatározó befolyást gyakorolt. — Az 1813—14. háboruk történetei; midőn S. minden szövetséges seregek fő vezére volt, több köteteket bétöltenének. Légyen elég annyit mondani hogy e' nevezetes időszakban semmi sem történt a' S. megegyezése 's együtt munkálása nélkül, gyakran küzdve irigységgel 's féltékenységgel bátran 's állhatatosan harczolt az akadályok ellen. Az ő előrelátó esze tudta a' legkülönbözőbb vélekedéseket is egymáshoz közelíteni. Igy sikerült néki hazájának 's a' közügynek a' legnagyobb szolgálatokat tehetni. — Az ő háboru terve Teplitzben határozottatott meg, melynek kivitele néki oly sok fáradságába került. — A' lipcsei nevezetes ütközet babérai, midőn fél millió ember küzdött a' győzedelemért, a' briennei, arcis-sur-aubei 's a' t. úgy szintén az ő Párizs felé való nyomulása, 's e' fő város elfoglalása, csak ezek is elegendők S. nevét megörökíteni, 's ötet a' had legnevezetesebb fiai sorába iktatni. — A' Párizs felé nyomulás első gondolatját másoknak akarták némelek tulajdonítani, de a' historia megezáfolja az irigység ellenvetéseit 's mindennek igazat ad. — A' valóság az, hogy azon pillantattól fogva, midőn a' francia sereg azon váratlan mozdulatairól, bizonyos tudósítás érkezett, S. a' szövetségesfejedelmeknek azt tanácsolta, menyjenek egyenesen Párizsnak, mi azonnal is elfogadtatott. — Castleréagh lord, ki maga akkor jelen volt, későbbre azután egy parlamenti beszédben, ezen terv feltalálása dicsőségét egyedül és kizárólag S.-k tulajdonította, 's hozzá tévé: ez e-

gyedül elég arra hogy fejére halhatatlanság koszoruját fűzze. — A' jutalom nem is maradt el, Európa szinte minden polgári 's katonai rendjei diszesíték melyét. — Ferencz császár jószágokat ajándékozott néki Magyarországon 's szabad választást engedett czimerébe akár Párizs, akár Austria színeit 's jegyeit felvenni. S. ez utóbbit választá. — Napoleon Elbából eltávozta után ismét nagy részét vezérlé a' szövetséges seregeknek, de a' waterlooi ütközet a' háborut hamar bévégezte. — Bécsbe visszatérve az udvari hadi tanács elnökségével tiszteltetett meg, mely hivatalát haláláig folytatá. — 1817. jun. 13. egy egész jobb felét elzsibbasztó szélütés találá. Mind e' mellett munkálódását folytatá. — Midőn 1819. állapotja mind inkább nyugtalanító kezdene lenni, reá beszéllették: utazna Lipcsébe Hahnemannhoz, ennek hasonszervi orvoslás módját megpróbálandó. — Midőn hadi tetteinek e' dicső néző helyét ismét meglátta, úgy tetszék mintha új élet dagasztaná ereit, de földi pályája bévala már végezve. — 1825. october 15kén jobb életre szenderült által Lipcsében. Temetése pompája octob. 19. ugyan azon órában tartott, melyben 7 évekkél az előtt mint győzedelmes ment bé a' városba. Teste, végrendelese szerént, Csehországba vitetett. Erdemei örök emlékéül 1814. apr. 21. a' habsburg-austriai és lotharingiai egyesült czímereknek tulajdon czimerébe való felvétele megengedtetett 's Magyarországon Temes vármegyében Virágvölgy, Hodos, Bencsek, Buzás és Kisdio uradalmak ajándékoztattak. A' láncsás ezered, melynek tulajdonosa volt, a' Schwarzenberg nevet örökre megtartja, 's ez által e' hős emlékezetét az austriai seregnél örökíti. —

É L E T B É L I K Ö Z P O N T O Z Á S.

(Interpunctio)

A' központoszási szabályokat és esmérteket igen helyesen lehet szabogatni és alkalmaztatni az emberi életre, melynek sokféle fordulatokba és tekervényekbe bonyolodott tétélei gyakran egy igen bajoson megfogható periodusi alkatat formálnak. Az első csecsemőség után következik rendszerént a' comma (,), egy még keveset vagy semmit nem jelentő különböztetési jegy, mely az élet feltételeit maga folytában az ifju korig bizonytalanul viszi. Az ifjusági korban a' tétel vidámabban folytattatik. A' felkiáltó jegy (!) ezen életrész phraseseiben gyakran és sokszorosan fordul elé; mert ez igen gazdag az érzelési szókákban, melyekkel érzéseinknek és indulatainknak kinyomását jeleljük. A' kérdő jegy is (?) igen gyakran hasznaltatik, mert sokszor ostromoljuk a' sorsvégzetet holmi kérdésekkel, hogy megtudhassuk: micsodaéleti sorsczédulák vagnak számunkra tartogatva, vagy az élet találós meséi miként fejtődhetnek meg, melyeket bajosabb kitalálni, mint a' mi napilapjaink rejtettszavait. Az ifju és férfi kor között áll a' colon (:), mert a' férfui időkor az ifju időkornak magyarázó tétéle - vagy más szókkal - az előtételnek (protasis) utótétéle (apodosis). Az utótételt vagy apodosist legbajosabb jól kivinni; mert itt a' periodus szüntelen inkább inkább szövevényesedik és bonyolodik nagyobbára ez életi parenthesisek () által, melyek a' fő tételtől elvezetnek, és a' melyeket az okos ember egy rendtartó életmód által távoztatni igyekezik. Mind ezen tétélek és ellentétélek tolyongásai 's nyomásai közben emlékezni kezd az ifju, hogy a' Teremtő az asszonyt

a' férfinak hasonlókéül formálta; egy néki tetsző hason alakot keres magának, az' az: házasságra lépik egybekötő jel (copulativa) által, mely meg-
 esvén, néha hamar következik a' választó jel = u-
 tána; legtöbbször tapasztalja pedig beone az a-
 apostroph jegyet ('), mely azt mutatja, hogy az
 álmadott házassági boldogságból sok kihagyás esett.
 Midőn az élet periodusa így egy kevésbé kinyu-
 lánkozott, gyakran kénytelenek vagyunk egy se-
 micolont (;) csinálni, hogy valamennyire
 egy kevés szusszanást vagy pihenést vegyünk, és
 ez életbeli bágyatagságtól egy kevésbé magunkat
 kinyugodjuk, minthogy máriilyenkor az élet pe-
 riodusa is valamivel lassabban vonódik elébb. A'
 férfinai és öregségi kor között áll a' gondolat vo-
 nal (—), mely azt jelenti, hogy az öregség in-
 kább a' gondolkozásra van szentelve; és már most
 gyakran alkalmat kapunk arra, hogy még egyszer
 az élet folytára pillantatot vessünk vissza, azért,
 hogy az ejtett hibákat megjobbítsuk, vagy, ha
 ez nem lehetséges, legalább azokat vagy megbán-
 juk, vagy az ifjabbaknak óvással hasznos taná-
 csokat adjunk, míg a' halál a' bévégző pontot
 megtenné, és az egész teljes periodus a' legfőbb
 vizsgálónak birálatja alá bocsátatnék.

K. J.

GENERÁL RAPP ELMÉS ÖTLETE.

Ezen generál egykor elébb mozdítani kére
 két hadi tisztet. „Nem akarom többé oly kön-
 nyen tenni az előléptetéseket,” felele neki Na-
 poleon; „ez az átkozott Berthier felettébb gyak-
 ron is rá vett engemet arra.” Ekkor Lauriston
 felé fordult: „Nem igaz-e, Lauriston, hogy i-
 dőkben nem ment oly sebesen az előléptetés?
 Én sok esztendeig hadnagy voltam!” — „Az

meglehet, Felséges. Urem, "felele Rapp; de aztán Felségednek is elég sebesen kipotlódott hadnagyságában elvesztett ideje." Napoleon nem tartóztathatta meg magát hogy ezen feleletre ne revessen, s' teljesíté a' Rapp kérését.

V Á R A T L A N F E L E L E T.

Bonaparténak nem volt határozott ideje a' dolgozásra. Midőn Nizzában volt, hova Toulon megvétele után ment vala, egyik barátja éjfélkor hozzája siete, hogy valami sürgető utasítást kérjen tőle. Mi nagy vala bámulása, midőn ötet egészen felöltözve s' tervektől, földrajzoktól és kinyitott könyvektől körülvetette; dolgozva találá. „Hát ugyan Ön még nem feküti le?“ — „Sőt inkább fel is költem már.“ — „Hogyan?“ — „Én ha két három órát alszom, az nekem tökéletesen elég.“

H I B Á K I G A Z Í T Á S A.

N. Társalkodó, 19dik szám, 297ik lap, 13dik sor: 1161 és 1167 között helyett olv. 1061 és 1065 között. 20dik szám, 305dik lap, 12dik sor: 1560 és 1564 helyett, olv.: 1599 és 1604; a' 308dik lapon pedig az első sorban, 1561ben helyett, olv.: 1601-ben; — a' második sorban, 1564ben helyett, olv.: 1604ben; 1565nek helyett, olv.: 1605nek, alább az ötödik sorban ismét, 1565nek helyett, olv.: 1605nek. 22dik szám, lap 355, 11dik sor, 30—40 magasságu helyett, olv.: 30—40 öl magasságu; a' 336dik lapon, a' 13dik sorban, vizfelületesen helyett, olv.: vizfelületen; a' 340dik lapon, a' 28dik sorban, melassa helyett, olv.: molassa.